

מסורת הש"ס

(א) ע"י תוספות נמנוח לו.
(ב) כריתות (ג) כריתות ג
(ד) כל הסוגיא ע"ש (ה) נלעיל
(ו) תוספתא פ"י כריתות
(ז) ג"ז ש"ס כריתות
(ח) כריתות (ט) ג"ז (י) ג"ז
(יא) ויקרא ט"ז, ש"ס כ' דברים
(יב) נשוקמן ומנענען
רש"י

תורה אור השלם
1. וחבר חבר ושאול אוב
ידעני דרש אל
הקדמים: דברים יח

גליון הש"ס
תוס' ד"ה והנשאל בר'
דכתיב בקרא. ע"י עירובין
ז ע"ז ובמסות חיים שס:

הגהות הב"ח
(א) נגמרא דלאו שמה
חלוקה חלוקה דמיתה:

לעזי רש"י
איישלה"ה [אישיל"א].
בית-השחי.

מוסף רש"י
לפי שאין בו מעשה.
היכן לאו בר קרבן הוא,
אלא אוב י"ב בו מעשה
שנמשך בזרועותיו ומדבר
משחית (כריתות ז).
חלוקין הן במיתה. וחי
לא הטעם דלית ביה מעשה
מיתות מחלקן למטאות.
דהא חלוקין הן במיתות
וה"ל למיתניהו חי הוא בר
קרבן (שם). ר' עקיבא
היא. דלמך מגדף כתיב
קרבן דלא בעינן מעשה
(שם). נהי דלא בעי ר"ע
מעשה רבה. מדקמי
מגדף (שם). הרי מעשה
ואפילו לרבנן. מדקאמר
ר"ל הקשת זרועותיו הוי
מעשה וחיוני במתני דלפני
רבנן אמרנן ולא פליגי
אבעל אוב, ש"מ דאפילו
לרבנן חשיב מעשה (שם).
אינו חייב אלא על דבר
שיש בו מעשה. דני
חטאת כתיב ועשה אחת
אלא אמר עירלא. הייט
טעמא דלא פליגי רבנן
זרועותיו מיידי לאש
במקטור לשד. אלא
השדים (כריתות ז). אחד
חבר גדול. שמחבר מות
גדולות ומנעמן יחד (שם).
חבר קטן. לחות קטנות
וחת ומחבר כשפסיד יחד
רצמיד זיבורא
ועקרבא. דלא חשיב
איקור ללוחשן (שם). הואיל
וישנו בלב. עיקר איקורו
תלוי ברעו דעו דעו למי גרף
היכן לא חשיב מעשה, אלא
השתחאה אלו רוחין
שמשתחאה לעבודת סוכנים.
גליון, הואיל וישנו בלב,
עיקר איקורו ממחשבת הלב
ואין כאן מעשה, ומה
שמדבר אינו אלא משמעי
איקורו, אלא כפיפת קומתו
היינו עיקר איקורו, דאלו
היה מדבר במקבל עבודת
סוכנים בלא השתחאה לא
מחייב, דלפי עיקר בלב אלא
כפיפה היא החיוב (שם).

ארבע מיתות פרק שביעי סנהדרין סה.

מתני' פסוס. שס המכסף המדבר משחית מעלה את המט מן
הארץ ומושיב לו בשחיתות תחת זרועותיו ומדבר משחית
אישל"ה בלע"ז: ידעני המדבר בפיו. כדמפרש בגמרא (ע"ז) חיה אחת
יש ששמה ידוע ומכנים ממנה ע"ס לתוך פיו והע"ס מדבר מאליו
על ידי כשפים: הרי אלו נסקלה.

דכתיב (ויקרא כ) בצלן ירגמו אותם:
והנשאל בהם. שצא ושאל בהם
להגיד לו דבר העמיד כגון שאלו:
באזהרה. דאל תפנו אל האזנות
(ש"ס יט). ואזהרה דמכשפים גופייהו
מלא ימנא בך וגו' וחוצר חבר ושאל
אוב וידעני (דברים יח):

גמ' כריתות קא חשיב לכל
כריתות שבתורה שחייבין עליהן על
שגגתן חטאת ותנן (שם דף ג). צעל
אוב ולא תנא ידעני: הואיל ושיניהם
נלאו אחד נאמרו. בלאו דאל תפנו
אל האזנות ואל הידענים וא"ס עשה
שיניהם כהע"ס אחד אינו חייב אלא
חטאת אחת שהלאוין מחלקין למטאות
דכתיב (ויקרא ז) אשר לא תעשינה
דהיינו דברים שהן בלא מעשה וסמין
ליה או הודע אליו אלמא חטאת
אלאין קיימי והני אע"ג דכי
עבד לחד מיניהו בצפי נפשיה מיחייב
דהא לאו אתרוייהו קא לא תני להו
לתרוייהו התם דכי תנינא התם מידי
דמחייב אכל חד וחד כי עבד להו כי
הדדי הוא דמנינן כדאמרין התם
צרישא דגמ' דפרכין מנינא למא לי
שאל שאלן כולס כהע"ס אחת חייב
על כל אחת ואחת הלכך לא מני
למתני ל"ז כריתות לחייבו ל"ז חטאות.
והא דנקט הואיל ושיניהם בלאו אחד
נאמרו ולא נקט הואיל ושיניהם ככרת
אחת נאמרו משום דחלוק חטאות
אינו תלוי בחלוק כריתות דהא מפטס
שמן המשחה וסך משמן המשחה
משום דאיכא שני לאוין על צמר אדם
לא יסך ובמתכנתו לא תעשו כמיהו
(שמות ג) אע"ג דלחין צשניהם אלא
כרת אחת דכתיב (שם) איש אשר
ירקם כמיהו ואשר יתן ממנו על זר
ונכרת מעמיו אמרי' התם דכי עבד
להו בשוגג כהדדי מיחייב על כל אחת
ואחת: ריש לקיש אמר ידעני. לכהי
עבד לה בצפי נפשיה לאו בר קרבן
הוא לפי שאין בו מעשה וחטאת אינה
באה אלא על המעשה דכתיב ועשה
אחת אצל צעל אוב צריך להקיש

זרועותיו דלוקמן והקשת זרועותיו חשיב ליה מעשה אצל הכנסת
הע"ס ידעני אינו מדבר בשעת מעשה אלא לאחר המעשה שהוא
בפיו מדבר הע"ס מאליו: ורבי יוחנן. דלמך ידעני בצפי נפשיה
בר קרבן הוא והאי דשייירה משום דלא מיחייב תרתי עלייהו:
מאי שאל צעל אוב דנקט. תנא למתניהו ושייירה לידעני ולא נקט
ידעני ולשייירה בצעל אוב: משום דפתח ביה קרא. בכל דוכתיא

אוב כתיב צרישא: חלוקין הן צמיסה. כשפירש סקילתן חלקן הכתוב כי יהיה צהן אוב או ידעני מות יומתו בצלן ירגמו אותם
דמיהם צם ויקרא כן ולא כתיב וידעני הלכך אי הוה ידעני צר קרבן הוה מיחייב עליה נמי כי עבד ליה צהדי אוב: מ"ט לא אמר כריש
לקיש. דפטור ליה לגמרי מקרבן הא ודאי צעין מעשה: ר"ע היא. דקא חשיב מגדף כההוא מנינא ופליגי רבנן עליה במגדף
משום דלחין בו מעשה הלכך לר' עקיבא מחייב עליה ולא שירה אלא משום דלא מחייב תרתי אתרוייהו: עקימות שפסיו. שעוקמין
ומנענעין (ש) כשהוא מדבר חשיב ליה ר"ע מעשה אצל ידעני אפי' עקימות שפסיו ליכא: ואפי' לרבנן. קאמר ריש לקיש דהוה
מעשה דמיתה. כלומר מדלל פליגי רבנן עליה התם אלא במגדף אצל צעל אוב מודו אלמא הקשת זרועותיו דצעל אוב הוי
מעשה: אינו חייב. קרבן על שגגתו: מאן תנא השפחא. לענין קרבן: ר"ע היא דאמר לא צעין מעשה. רבה אלא מעשה
זוטא: כי אמר ריש לקיש. דהקשת זרועותיו דצעל אוב הוי מעשה לר' עקיבא קאמר: אי הכי. מתני' דקתני התם (כריתות ג). כהיילתא
דרבנן ילא מגדף שאינו מחייב על שגגתו חטאת לפי שאין בו מעשה וגבי חטאת כתיב (במדבר טו) תורה אחת יהיה לכם לעושה בשגגה ואי
הכי ילא מגדף וצעל אוב מציעא ליה: במקטור לשד. צעל אוב דקתני כריתות דמודו ביה רבנן צהדי עסקין שמקטור לפני
השד הממונה על אותו דבר דהוי מעשה גמור: עובד עובדים הוא. ועובד עובדים כוכבים הוא קתני לה התם (כריתות ג). ומשני במקטור
לחבר. אינו מקטור לשם אלהות אלא ע"י הקטירה נעשה המכשפות לחצר השדים לכאן: חוצר חבר הוא. ואינו אלא בלאו:
והתורה אמרה חבר כגון זה נסקלה. מידון הוא. מלחך שמחבר את השדים במיד אמרה התורה שיהא בסקילה וכל שזרדו חייב מיתה
על שגגתו מציא קרבן דכי אמרי' חוצר חבר אינו אלא באזהרה זה המחבר חיות ובהמות נחשים ועקרים למקום אחד ע"י לחשים: אחד חבר
גדול. מאסך חיות ובהמות גדולות: חבר קטן. מחבר שקצים ורמשים: ואפי' נחשים ועקרים. לגרות זה בזה או למקום מדבר שלא
ימנאו בשיש וזיקו: אסור. וכגון שאין רצון אחרי שאלן כאן משום פקוח נפש: הואיל וישנו בלב. עיקר חיוב הכא עליו תלוי בלב שמתכוין לצדק
השם שאפילו מנכר את השם כל היום ואין בלבו כלפי מעלה אלא שהעלה את השם לדבר אחר ומכנהו בשם המיוחד ומקללו אינו מתחייב:

והנשאל בהן. פ"ה באזהרה דאל תפנו ואזהרה דמכשפות
גופיה מלא ימנא בך וקשה דאי אל תפנו ואזהרה
לנשאל א"כ ילא צו כרת דכתיב צפרשת קדושים והנפש אשר תפנה
וגו' והכרתי אותה וי"ל איפכא דלאזהרה לנשאל מלא ימנא בך דכתיב
צקרא בתריה שאל אוב וידעני:
הואיל ושיניהם בלאו אחד נאמרו.

פ"ה שהלאוים מחלקים
לחטאות דכתיב אשר לא תעשינה
וסמין ליה או הודע אליו ואף על גב
דכס"פ כלל גדול (שבת דף סט). הוא
דדריש ריש לקיש בשגגה עד שישגג
בלאו שזה ור' יוחנן ס"ל שגג בכרת
אע"פ שהיז בלאו מ"מ בלאוין תליא
מילתא כיון דלשכחן מפטס וסך דאיכא
שני לאוין וכרת אחד מסתברא דלכך
כתובין שני לאוין כדי לחייבו שני
חטאות: מאן תנא השתחואה ר'
עקיבא היא. תימה הא לא מחייב
ר"ע במגדף אלא משום דכתיב כרת
במקום קרבן כדמנן בספ"ק דכריתות
(דף יז): וא"כ כשהשתחאה דלא כתיב
ציה כרת במקום קרבן ליפטור וכן
ידעני אליבא דר' יוחנן לר"ע אמאי
חייב הא לא כתיב ציה כרת במקום
קרבן וי"ל דר"ע אליבא דדבריהם
דרבנן קאמר להו לדידי לא צעין
מעשה לדידכו אודו לי מיהת במגדף
דכתיב ציה כרת במקום קרבן אי
כיון דחייב רחמנא במגדף ש"מ דבכל
דוכתי לא צעי מעשה לענין קרבן
כלל דעקימות שפסיו לרבי יוחנן אליבא
דר"ע לא חשיב מעשה הואיל וישנו
בלב דלוקמן ולר"ל אליבא דר"ע
מחייביה אע"פ דלית בה מעשה רבה
אלא זוטא: יצא מגדף ובע"ז
אוב מיבעי ליה. צריש כריתות
(דף ג). משני חדא מתרתי נקט וילמי
צעל אוב מגדף אפטרין ליה סד"א
הואיל וכתיב כרת במקום קרבן אימא
מודו ליה לר"ע קמ"ל ודך הש"ס
בכמה מקומות כן כדלשכחן צפ"ק
דחולין (דף כב. ושם) דו הימנית
מדבריה צר צר חנה נפקא ומשני
כהונה צעיל אכצע ובסוף התורה
(מנחות דף פג). משני כדי נסבא
ובסוף דס החטאת (וזכיר דף נט. ושם)
משני הך צ' שנינו: הואיל וישנו
בצ"ב. פיי צבונת שאלש' מנכר השם
כל היום ואין לבו כלפי מעלה אלא
לדבר אחר ומכנהו בשם המיוחד אינו
חייב וקשה השתא השתחאה נמי

ישנה בלב כדאמרין (לעיל דף סא): גבי אנדרטא אי לא קיבלה באלוה
לאו כלום הוא וי"ל מדכתיב גבי יניוה (מסות א) מנך ילא חושב על ה'
רעה דהיינו רצשקה שגדף שהיה שלוחו של סנחריב מלך אשור ויניוה
בארץ אשור ותלאו הכתוב במחשבה ולפי מאי דפרישי' לעיל (שם ד"ה רבא)
דבסתם עבודת כוכבים מאהבה ומיראה חייב ינחא דלחין תלוייה בלב:
יאלאו

אוב אוב זה פיתום המדבר
משחית וידעני זה המדבר בפיו אלו
בסקילה יונהשאל בהם באזהרה: גמ' מאי
שנא הכא דקתני בעל אוב וידעני ומאי
שנא גבי כריתות דקתני בעל אוב ושייירה
לידעני ר' יוחנן אמר הואיל ושיניהם בלאו
אחד נאמרו ר"ל אמר ידעני לפי שאין בו
מעשה ור' יוחנן מאי שנא בעל אוב דנקט
משום דפתח ביה קרא וריש לקיש מ"מ לא
אמר בר' יוחנן אמר רב פפא חלוקין הן במיתה
ור' יוחנן חלוקה דלאו שמה חלוקה (דמיתה
לא שמה חלוקה ורבי יוחנן מ"מ לא אמר
כריש לקיש אמר לך מתני' דכריתות ר'
עקיבא היא דאמר לא בעינן מעשה וריש
לקיש נהי דלא בעי ר' עקיבא מעשה רבה
מעשה זוטא בעי מגדף מאי מעשה איכא
עקימות שפתיו הוי מעשה בעל אוב מאי
מעשה איכא הקשת זרועותיו הוי מעשה
ואפילו לרבנן והתניא (י) אינו חייב אלא
על דבר שיש בו מעשה כגון זיבור קיטור
וניסוך והשתחואה ואמר ר"ל מאן תנא
השתחואה ר"ע היא דאמר לא בעינן מעשה
ור' יוחנן אמר אפילו תימא רבנן כפיפת
קומתו לרבנן הוי מעשה השתא לריש
לקיש כפיפת קומתו לרבנן לא הוי מעשה
הקשת זרועותיו דבעל אוב הוי מעשה כי
קאמר ר"ל נמי לר"ע אבל לרבנן לא אי הכי
יצא מגדף ובעל אוב מיבעי ליה אלא אמר
עולא ובמקטור לשד א"ל רבא מקטור לשד עובר
עבודת כוכבים הוא אלא אמר רבא ובמקטור
לחבר אמר ליה אביי המקטור לחבר חובר
חבר הוא אין והתורה אמרה חובר זה
בסקילה (י) ת"ר יחובר חבר יאחד חבר גדול
ואחד חבר קטן ואפי' נחשים ועקרים אמר
אביי הלכך האי מאן דצמיד זיבורא ועקרבא
אע"ג דקא מיכוין דלא לזיקו אסור ורבי
יוחנן מאי שנא דכפיפת קומתו לרבנן הוי
מעשה ועקימות שפתיו לא הוי מעשה
אמר רבא שאני מגדף הואיל וישנו בלב
מתבי

עין משפט
נר מצוה

קעא א מ"י פ"ו מהל'
ע"י ה"ל א ב ופייא
הלכה יד סמג לאוין לח טור
י"ד סימן קעט:
קעב ב מ"י שם פ"ה ה'
קעג ג מ"י שם פ"ו הלכה
ז:
קעד ד מ"י פ"ה מהל'
שגגות הלכה ז
והלכה ד:
קעה ה מ"י שם פ"ו
הלכה א:
קעו ו ז מ"י פ"ו מהל'
פ"ו הלכה א [נפוש"ע]
י"ד ס"י קעט סעי' יט:
קעז ח מ"י שם פ"ה א'
הלכה י סמג לאוין
כד טוש"ע י"ד סימן קעט
סעיף ה:
קעה ט שם סעיף ז
וכפירוש רש"י: